

УНИЈА

БИЛТЕН

www.unijairl.org

Број 14. Год. II Београд октобар 2005. Бесплатан примерак

Издавање овог Билтена омогућио је Високи комесаријат за избеглице УН (UNHCR)

САВЕТ БЕЗБЕДНОСТИ УЈЕДИЊЕНИХ НАЦИЈА РАСПРАВЉАО О СТАЊУ НА КОСОВУ И МЕТОХИЈИ

ПОЧЕТАК ПРЕГОВОРА О СТАТУСУ

Савет безбедности УН, на седници одржаној крајем октобра, одобрио је почетак преговора о будућем стању Косова и Метохије и поздравео сигурност генералног секретара УН да именује специјалног изасланика који би водио преговарачки процес. Савет безбедности даје пуну подршку политичком процесу, који ће да одлучи будући статус Косова, и потврђује приврженост мултиетничком Косову које мора да ојача регионалну стабилност, наводи се, између остало, у председничком саопштењу овог органа УН.

Припремио: Жељко Ђекић

Након седнице Савета безбедности издато је и званично саопштење, чије ћемо главне ставке, као и срж излагања учесника овог састанка изнети у даљем тексту.

- Савет безбедности слаже се с општом проценом амбасадора **Каи Еидеада** је, не оспоравајући изазове с којима се још Косово и шири регион суочавају, дошло време за следећу фазу политичког процеса. Савет стога,

Седница Савета безбедности

подржава намеру генералног секретара, да почне политички процес на одређивању будућег статуса, као што је предвиђено Резолуцијом 1244 - наглашава се у председничком саопштењу СБ.

ПОДРШКА ПРИМЕНИ СТАНДАРДА

- Савет подстиче лидере Косова да повећају напоре на обезбеђивању примене стандарда на свим нивоима, како би "одрживе резултате" осетили сви становници Косова. Посебна пажња, за коју је потребно време, треба да буде посвећена заштити мањина, развоју даљег процеса децентрализације, стварању неопходних услова да се омогући одрживи повратак, очувању културног и верског

наслеђа на Косову и промоцији помирења. Савет подстиче власт у Београду да "дају све од себе" да омогуће овај напредак и да се конструктивно ангажују, а истовремено потврђује и пуну подршку **Сорену Јесену Петерсену** и UNMIK-у, у наставку рада на подршци примени стандарда, "који мора да буде настављен током преговора о будућем статусу Косова"- каже се у саопштењу Савета безбедности.

Овакви, већ претходно најављивани ставови, нису изненадили готово никога ко се озбиљније бави питањем Космета. Ипак, у експозеима које су на седници Савета поднели Војислав Коштуница, премијер Србије, Каи Еиде, изасланик Кофија Анана за процену стања на Косову и Метохији, као и Сорен Јесен-Петерсен, цивилни администратор УН на Космету, те писма које је Савету, непосредно пре његовог заседања, упутио Бајрам Косуми, премијер Косова, није било тешко видети многе разлике, али и очекивања од овог процеса.

У ОВОМ БРОЈУ:

**УСВОЈЕНИ КОНЦЕПТ
ПАПИРИ ЗА ДОБРИ
ДУБ, НАКАРАДЕ И
ДРЕНОВАЦ (стр. 4)**

**МЕЂУЕТНИЧКИ
ДИЈАЛОГ У РУДНИКУ
(стр. 5)**

**МЕШТАНИ
МУШУТИШТА ТРАЖЕ
ПОВРАТАК КУЋАМА
(стр. 6-7)**

**ОДЈЕЦИ СА САСТАНКА
ОРГ ПРИЗРЕН (стр. 8)**

**НА УСЛУЗИ
РАСЕЉЕНИМ И
ПОВРАТНИЦИМА (стр. 9)**

**NEWS IN ENGLISH
(стр. 10)**

ВРЕМЕ ЗА ПРЕГОВОРЕ

- Прави тренутак за почетак разговора о коначном статусу Косова никада неће бити, али упркос свим недостацима, верујем, да је дошло време да тај процес отпочне - изнео је, у уводној сесији Савета безбедности, своје виђење, Каи Еиде, изасланик генералног секретара УН за процену стања на Косову и Метохији.

Каи Еиде излаже на Савету безбедности

- Процес повратка на Косово је дословно заустављен. Присутно је мишљење да више Срба одлази него што се враћа и тај процес ће се можда и убрзати. Политика повратка треба да се преиспита да би се подржали они који желе да се врате у места где желе да живе. Хтео бих да нагласим две области где је потребна акција: заштитни простор код православних цркава и светиња и могућност да свака заједница утиче на свој живот, поготову косовски Срби који би требало да добију институционалне гаранције за мањине. Међународним ангажовањем почео је процес који се не може прекинути ни зауставити. Сви ће имати користи од разјашњења шта ће Косово у будућности бити. Људи ће, најзад, моћи да доносе важне одлуке о својој будућности. Косову ће, свакако, бити потребно врло велико међународно присуство - војно и политичко. Улазак у процес будућег статуса не значи и улазак у посебну већ само у следећу фазу међународног присуства. Процес одређивања коначног статуса биће другачији него у другим деловима бивше СФРЈ. На Косову немамо на чему да радимо на основу бивших планова и припрема. Процес се тиче територије која је још увек део суверене државе, али којом управља администрација УН. Преговори треба да окупе све стране и да их држе на окупу током преговора. Процес не треба пожуривати, али једном када почне, он треба, ипак, да се заврши у разумном временском року - рекао је, између осталог, у уводном излагању Еиде.

КОСМЕТУ СУШТИНСКА АУТОНОМИЈА

- Решење будућег статуса Космета мора водити рачуна о неповредивости суверенитета и територијалног интегритета СЦГ, а оквир и мандат разговора о томе мора бити дефинисан као разговор о статусу покрајине унутар међународно признате државе Србије и Црне Горе - истакао је Војислав Коштуница премијер Србије, у свом

Писмо Косумија НЕЗАВИСНО КОСОВО

Савету је приложено писмо косметског премијера **Бајрама Косумија**. У том акту се, уз остало, понавља албански став да, "коначни статус Косова мора да буде независна држава, с границама Косова какве су данас,

без икаквих подела или кантонизација". Косуми је у писму посебно истакао да "верује да Косово треба да буде мултиетничко демократско друштво, с владавином права, које ће да живи у миру са суседима и сарађује с њима".

експозеу на седници Савета безбедности. Ова реченица представља суштину његовог излагања, које би се иначе могло поделити на два основна поглавља. Прво, у којем премијер Србије осликава тренутно стање на Космету и друго, која су његова очекивања од једне овакве важне одлуке.

-Ми смо безрезервно опредељени за компромисно решење и спремни да покрајини Косову и Метохији, као саставном делу СЦГ, обезбедимо суштинску аутономију. Од праведног и успешног решења косовског проблема увелико ће зависити будућност моје земље, региона, па у одређеној мери и Европе - истакао је Коштуница у уводном делу свог излагања. Често пута је председник Владе Србије, цитирао делове извештаја Каи Еидеа у којима овај говори о погаженим људским правима неалбанског становништва на Космету.

Војислав Коштуница на Савету безбедности

- "Мало је учињено да се створе основе мултиетничког друштва па је ситуација у том погледу изузетно, "мрачна". Мањинске заједнице, а нарочито косовски Срби, трпе од несигурности која није само ствар њихове перцепције". У сваком случају, "тешко је очекивати од припадника мањинских заједница да се излажу ризику не би ли проверили да ли слобода кретања и сигурност за њих постоје или не постоје"- само су неки примери из извештаја Еидеа које је цитирао Коштуница. Посебно се осврнуо и на део излагања Еидеа који се односи на повратак.

ПОВРАТАК ЗАУСТАВЉЕН

- Посебну пажњу заслужује следећа оцена амбасадора Еидеа: "Одсуство сигурности и непоштовање својинских права, као и неизвесност у погледу будућности, у великој мери су довели до тога да је процес повратка практично заустављен. Дубоко је уврежено мишљење да починиоци злочина остају некажњени и да су могућности за поновно успостављање нормалног живота веома ограничене. Велика већина оних који су напустили Косово после јуна 1999. године, није се вратила".

Ове тврдње добијају још већу тежину када их доведемо у везу с прецизним подацима који се у Еидеовом извештају не наводе. Више од 60 одсто Срба са Косова и Метохије, данас су интерно расељена лица у централној Србији. Ако изузмемо северни део Митровице, у Приштини, Призрену, Пећи, Ђњилану, Урошевцу и другим

Кошћуничина очекивања

Пошто је изнео низ података о тешком положају Срба и других мањина на Космету, Коштуница је прецизирао четири своја виђења за решавање питања будућег статуса.

1. Било које решење мора водити рачуна о неповредивости суверенитета и територијалног интегритета СЦГ

2. Сваки покушај наметања решења у виду фактичког легализовања поделе Србије и отимање дела њене територије представљао би правно насиље над једном демократском државом

3. У преговорима треба пронаћи конкретне и остварљиве форме суштинске аутономије за Косово и Метохију

4. Мирно и споразумно (компромисно) решење будућег статуса Косова и Метохије унутар СЦГ, представљаће одлучујући корак ка европским интеграцијама целог региона

косметским градовима нема више Срба; Срби у Покрајини данас су углавном угрожено и обесправљено сеоско становништво - рекао је Коштуница, осврнувши се на делове извештаја Еидеа.

У ПРОЦЕС УКЉУЧИТИ И КОСОВСКЕ СРБЕ

- Сада је велика прилика за лидере косовских Албанаца да покажу да су привржени мултиетничком, демократском и толерантном друштву, које ће да их приближи циљевима, када се буде преговарало о стандардима. Треба укључити и косовске Србе. За њих су наредни месеци кључни, да одреде своју позицију у будућности Косова. Од великог је значаја да они схвате своју шансу и да им Београд омогући да заузму своја места у раду Скупштине и осталих институција, како би могли да играју улогу у прављењу будућности Косова. Ми знамо да су веома удаљене позиције Београда и Приштине, када је реч о будућем статусу Косова. Тако ће и остати, "ако не буде међународног процеса"- изнео је своје виђење ситуације Сорен Јесен-Петерсен, цивилни администратор УН на Космету.

- Политички живот на Косову не може у потпуности да се сведе на разговоре о статусу. Док буду трајали, много

Добро је, али требало је раније

Лидери косовских Срба изразили су задовољство извештајем премијера Србије Војислава Коштунице и оценили да је он, на седници Савета безбедности УН, на прави начин објаснио зашто Косово не може бити независно. Лидер Српске листе за Косово и Метохију, **Оливер Ивановић** сматра, међутим, и "да би позиција Србије била јаснија да је Коштуничин говор уследио раније". Председник регионалног одбора СНВ-а **Милан Ивановић** оценио је премијеров говор као "озбиљан и државотворан", јер је на прави начин бранио интересе државе и српског народа.

тога ће још морати да се уради. UNMIK је идентификовао шест приоритетних области.

Први приоритет је спровођење стандарда. Слобода кретања и повратак су две кључне области. Други приоритет је свеобухватна реформа локалне самоуправе. На косовска министарства пребациће се још неке надлежности UNMIK-а. Четврто, Влада Косова, UNMIK донатори морају да ојачају напоре, да би институције Косова могле да преузму одговорност коју ће добити, када се заврше преговори о статусу. Пето, реструктурисаћемо UNMIK у наредном периоду и спровести транзицију ка будућим решењима, али без прејудуцирања будућег статуса. Коначно, наставићемо напоре да обезбедимо мирну и безбедну средину за све на Косову- закључио је своје излагање Јесен Петерсен.

Кад се све речено има у виду, може се закључити да почиње нова важна фаза у уређивању једног још нерешеног балканског питања. За тај процес се већ усавршавају специјализовани домаћи и међународни тимови.

Прећоварач, Марти Ахтисари НЕПОСРЕДНИ РАЗГОВОРИ

Пред само закључивање овог броја Билтена, сазнали смо да је **Кофи Анан** предложио СБ именовање финског дипломате **Марти Ахтисарија** за специјалног изасланика за преговоре о статусу Космета. А ево шта о начину преговора мисли премијер Србије Војислав Коштуница.

-Преговори о будућем статусу Косова и Метохије, имаће највише изгледа да се успешно заврше, уколико се у свом главном делу, буду одвијали у форми непосредних разговора представника двеју страна. Сигуран сам да међу нама нема спора о томе да општи циљ разговора треба да буде споразумно решење страна учесница, уз поштовање основних начела и норми међународног права. Ако је то стварни циљ, онда наши разговори морају бити непосредни. Уколико такву форму разговора није могуће постићи одмах, на самом почетку, јасно је да специјални изасланик за статусно питање мора томе максимално да тежи. До коначног циља, по нашем уверењу, може се доћи само у непосредним разговорима у присуству специјалног изасланика и његових сарадника.

АКТИВНОСТИ УДРУЖЕЊА "БОЖУР" У ПРОЦЕСУ ПОВРАТКА

УСВОЈЕН КОНЦЕПТ ПАПИР ЗА СЕЛА ДОБРИ ДУБ И НАКАРАДЕ

Удружење Божур, у сарадњи с ђрчком хуманиџарном орђанизацијом Евројска ѡерсјекџива и локалном невладином орђанизацијом Глас Косова из Крушевца, урадило је Концепт ѡапир за ѡвраџак расељених лица у села Добри Дуб и Накараде која се налазе у ѡшџини Косово Поље. Овај документ, ѡроизашао из заинџересованѡсти мешџана ових села за ѡвраџком, једногласно је усвојен на седници Оѡшџинске радне ђрује, средином ѡроџеклођ месеца, а у њему је ѡредвиђен ѡвраџак 59 ѡпородица.

Листа заинтересованих повратника урађена је тек након тога што им је омогуђено да на основу сопственог увида у тренутно стање, у наведеним селима, донесу одлуку о повратку. Наиме, ове и протекле године органи-

Деѡаљ са сасѡјанка у ѡшџини Косово Поље

зоване су три "Иди - види" и једна "Иди информиѡи" посета, у којима су мештани стекли увид у оно што их очекује приликом доношења одлуке о повратку.

Носилац пројекта биће "Европска перспектива", док ће удружења "Божур" и "Глас Косова" имати задатак да ураде завршно истраживање о повратку. Ове две локалне организације врѡиће и координацију прекограничних активности, помагати повратницима у пружању правне помоћи и дати свој удео при физичком повратку расељених лица у ова два села. Реализација пројекта ће се одвијати мулти секторским приступом, као свеобухватном стратегијом одрживог повратка 59 породица у села Добри Дуб и Накараде. Подршка општинских структура, радне групе за повратак, албанских представника из ових села, била је изузетно значајна приликом заузимања оцене да не постоје сметње за повратак расељених. Почетком октобра, овај пројект је предат Европској агенцији за реконструкцију и ускоро се очекује одговор. По одобрењу пројекта, у шта сви верују, кренуло би се са његовом реализацијом.

Са једне од иди-види ѡосеѡа

... КАО И ДРЕНОВАЦ

Вишемесечни напори на припремама за повратак расељених лица у Дреновац, општина Клина, уродили су плодом усвајањем Концепт документа за повратак у ово село. Пројектом је предвиђена изградња кућа са комплетном инфраструктуром за 31 повратничку породицу, као и пет кућа за примајућу (албанску) заједницу.

Носилац Концепт документа је удружење "Божур", и то као прва локална невладина организација у општини Клина која се бави процесом повратка. Овај Концепт документ, осим већ наведене изградње кућа, садржи и друге компоненте, као што су правна помоћ, мултиетнички дијалог, пројекти за самоодрживи повратак и друге.

Сасѡјанак око ѡвраџка у Дреновац

Након усвајања овог документа, одржан је и први радни састанак на коме су договорене обавезе свих учесника у пројекту, као и временски рокови његовог извршења. Скупом је председавао општински службеник за повратак, а у његовом раду учествовали су представници међународних организација, општинских структура и удружења "Божур". Као приоритетан задатак договорено је да се, у што скоријем временском периоду, одржи мултиетнички дијалог.

Наѡаша Вујовић

МЕЂУЕТНИЧКИ ДИЈАЛОГ У РУДНИКУ

ДЕКЛАРАЦИЈА О ПОВРАТКУ

У организацији удружења *Завичај за повратак* из Крагујевца и његове партнерске организације СВМ из Косовске Митровице, подржаних од стране Косовског иницијативног програма (КІР), 27-оро председника расељених лица, крајем прошлог месеца, у оквиру иди види посеће, обишло је родно село Рудник у општини Србица.

ПОЗИВ

Позив за посету је био отворен и упућен свим ИРЛ из Рудника, који су хтели да обиђу своје домове. Тежина овог позива добила је на значају тиме, што су га, осим организација које су директно укључене у ове активности, упутили мештани Рудника - Албанци, као и представници локалних општинских власти.

Аутобусом крагујевачког превозника MS TURS, пут Космета упутило се 27-оро расељених лица, на челу са руководећом структуром удружења "Завичај за повратак". До преласка Ибра, на већ чувеном мосту који Косовску Митровицу дели на две етнички одвојене целине, пут је протекао мирно. Да би се таква атмосфера и одржала побринули су се представници СВМ-а, у чијим су се просторијама учесници посете накратко задржали. Довољно да се изврше неопходне контроле и сачека пратња KFOR-а и KPS-а, како би наставили путовање.

СУСРЕТ

Испред зграде школе у Руднику, окупио се већи број припадника албанске заједнице, знатно већом посматрајући "госте". У просторијама школе расељена лица дочекала је 35 мештана албанске националности.

Из угла непристрасног посматрача, сусрет дојучерашњих комшија био је веома срдчан. Разговор

Вучеџа Вукадиновић на путовању кући

између њих, одмах по доласку, увелико је кренуо. Теме неисцрпне. Отварајући службени део разговора **Валдета Идризи**, извршни директор СВМ, поздравила је присутне учеснике скупа и појаснила им разлоге посете. У дискуси-

ји, у коју се укључио велики број мештана и представника многих међународних организација, углавном се говорило о имовини, повратку и гаранцијама за безбедност. Том приликом, **Рамадан Гаши**, председник СО Србица, позвао је сва расељена лица да се врате својим кућама и како је рекао "живе у слози са својим комшијама Албанцима". На

Валдеџа Идризи се обраћа учесницима скупа

иницијативу представника организатора овог скупа СВМ, Завичаја за повратак и Мурата Даутија, лидера локалних Албанаца, усвојена је Декларација у којој је упућен апел расељеним лицима да се врате својим кућама, а од међународних организација затражено је да више пажње посвете процесу повратка, али и развоју овог краја како би повратак био одржив. Декларацију су, осим расељених лица и присутних мештана Рудника, потписали и присутни представници општине Србица, UNMIK-а, KPS-а, OSCE-а СВМ-а и Завичаја за повратак.

УТИСЦИ

Већ у аутобусу, непосредно по завршетку посете, расељена лица почела су да износе своја мишљења и оцене о овом сусрету. Ипак, потребно је и одређено време да се она слегну. Средином овог месеца, представници удружења "Завичај за повратак", организовали су два састанка у Краљеву и Крагујевцу, на којима се, између осталог, анализирао текст већ поменуте Декларације. Реаговања су углавном позитивна, иако се стекао утисак да још треба радити на питању међусобног поверења. На оба састанка наведено је да потреба за контактима постоји и да се само дијалогом могу решити многа неразјашњена питања.

Како ће тећи даљи ток разговора и колико ће они утицати на повратак расељених, показаће време. Наше је мишљење да је ствар покренута са мртве тачке и да повратак у Рудник треба подржати, за добробит обе етничке заједнице.

Досџа Палић

ОРГАНИЗОВАНО КУЋИ

Село Мушутшште, смештено на 500 метара надморске висине на обронцима Шар планине, до ратних догађања 1999. године, бројало је нешто више од шест хиљада становника, од којих су једну петину чинили Срби. Припада истоименој Месној заједници коју, поред овог, сачињавају и села Дворане (у коме је до ратног периода живело 35 процената Срба), Деловце (75 процената), Пољовљане (50 процената) и Мочушево, које је било етнички чисто албанско село. Од осам махала села Мушутшшта Срби су пропорционално живели у Црквеној и Дренића махали, док је изједначена етничка структура мештана била у махалама Биштићу и Коваче.

НЕКАД

Специфичност Мушутшшта очитује се у томе да је у овом селу, према хришћанским записима, још 1315. године подигнута црква посвећена Пресветој Богородици Одигитрији. Црква је породична задужбина казанца

Црква Пресвете Богородице Одигитрије

Драгослава - врховног дворског управника државних добара на двору краља Стефана Милутина. О важности те прелепе цркве сведочи и чињеница да је према хронологији доступној на Интернету то најважнији догађај у хришћанском свету од 1312, када је забрањен ред Темплара, до 1327. - када се свет упознао са делањем немачког мистичара Мајстера Ерхарда.

Црква Пресвете Богородице Одигитрије - данас

На овом простору налазе се остаци црква Св. Николе, Св. Ђорђа, Св. Петке, црквица Св. Спаса, Св. Архангела Михајла, Св. Атанасија, а сматра се да је у тим пределима била и црква Св. Симеона, коју је подигао краљ Стефан Дечански 1326. године. Од 12 црква колико је овако богато Мушутшште имало, све су нестале у ратном вихору.

ЈУЧЕ

Мушутшште је било врло напредно село. Располагало је здравственом амбулантом, апотеком, основном школом, поштом, домом културе, земљорадничком задру-

ИЗ РАДА ЧЛАНИЦА УНИЈЕ

гом, ветеринарском станицом. У Муштушту је био изграђен водовод, а делимично је била изведена и канализација.

Са једне од иги-види јосеџа

У селу је постојала и фабрика трикотајних производа "Зеленгора" коју је изградила истоимена фабрика трикотаже из Умке код Београда. У њој је било запослено око 140 становника. Велики број мештана своје ухлебљење пронашао је и у фабрици Балкан - Сува Река и већ наведеној земљорадничкој задрузи, док се остатак бавио пољопривредом.

ДАНАС

Расељени из Муштушта, њих велики број, желе да се врате на своја огњишта. Чим им се указала прилика, почели су да траже начина за повратак. Први разговори о

Сасијанак у ошћини Сува Река

процедури повратка у Муштушту и остала села суворечке општине, одвијали су се у бази "Казабланка" септембра 2002. године, а занимљиво је напоменути да је носилац ове активности била чланица Уније "Свети Спас". Још од 2003. године мештани овог села учествују у раду ОРГ, а недуго затим почеле су, уз помоћ невладине организације IAN, и прве посете селу. Одржавани су и многи састанци у којима су осим представника села и расељених били присутни и општински челници, као и представници међународне заједнице. Један од најконструктивнијих

Међуетнички дијалог - новембар 2004. године

међуетничких дијалога одржан је крајем прошле године, на коме су у искреном разговору размењени утисци о условима повратка. У Муштушту данас живи свега 17 лица српске националности од 230 породица, колико их је тамо било пре егзодуса. Од прогонства 1999. године, организовано раде на повратку, а у том циљу састали су се са представницима готово свих институција, како српских тако и међународних.

"Свесни смо да је повратак могућ једино организовано и зато смо од првог момента изгнанства преузели обавезу да се вратимо својим кућама", кажу мештани села.

СУТРА

Поштујући такву жељу Унија - Савез расељених лица помогла им је и у изради Концепт папира за повратак, а тренутно расељени из Муштушта, уз помоћ једне од италијанских невладиних организација раде на његовој реализацији. Мештани су тражили да се са њима врати и свештеник. Сматрају да би испуњењем наведеног Концепт документа њихов живот био настављен тамо где је прекин-

У ишчекивању повраћка

ут 1999. године, а историја говори да он на тим просторима траје већ много векова.

Пријремис: Жељко Ђекић

ОДЈЕЦИ СА САСТАНКА ОПШТИНСКЕ РАДНЕ ГРУПЕ ПРИЗРЕН

ПОВРАТНИЦИ У ДОЊУ СРБИЦУ СПРЕМАЈУ КОФЕРЕ

На последњој седници Општинске радне групе (ОРГ) у Призрену, одржане крајем октобра, усвојен је Концепт план (Пројекат) за повратак у Доњу Србицу.

Пре емиграције Срба, Доња Србица је била мултиетничка средина у којој је владала хармонија. У селу су живели Срби, Албанци и Роми, Ашкалије и Египћани. Процењује се да је у Доњој Србици у то време живео 1151 становник, од којих 99 Срба.

ПРЕДВИЂЕНА ИЗГРАДЊА 17 КУЋА

Данас у селу живи 87 албанских породица и седам породица Рома, Ашкалија и Египћана, укупно 1115 особа. Од 21 породице ИРЛ које су изразиле жељу за повратком и испуниле критеријуме донатора, за прву фазу повратка одабрано је 13 породица. С почетком реконструкције 13 кућа за повратнике, градиће се и куће за четири албанске,

Призрен - Бели двор, место одржавања ОРГ

социјално најугроженије породице, у којима ће бити смештено 35 чланова. Представници организација задужених за повратак изразили су бојазан да након реконструкције повратници не продају своју имовину и врате се у Србију, јер у том случају читаво ангажовање на повратку не би имало смисла. Донатор ће у том циљу сачинити уговор са повратницима о немогућности отуђења имовине у периоду од две године.

ОБЕЗБЕДИТИ УСЛОВЕ ЗА ОДРЖИВОСТ

Представник села **Срећко Цветковић** у настојању да одговори на постављено питање, обавестио је присутне да повратници очекују да им фактори задужени за повратак омогуће одрживост и могућности за самоодржање - привређивање. Уколико буде услова за ангажовање повратника у циљу самоодрживости, Цветковић је изјавио да се отуђење имовине неће десити.

ИЗБОР ИЗМЕЂУ ERASE ИЛИ DELETE

Након састанка ОРГ, представници ИРЛ на ОРГ, обишли су братство манастира Светих Архангела код Призрена. Уз дозволу монаха, направљени су снимци унутар зидина манастира, како би се интерено расељена лица информисала о актуелним дешавањима у њему. Наиме, ових дана се приводи крају иконописање унутар капеле. Призор је величанствен. Нажалост, немачки официр задужен за безбедност манастира и братства, уз образложење да је читав комплекс око манастира под надзором његове јединице, и поред одобрења монаха, овога пута наредио је да све урађене снимке унишимо.

У супротном, нико не може то гарантовати, нити спречити повратнике да одлучују о начину располагања својом имовином. Као неповољну ситуацију на самом почетку реализације пројекта, Цветковић је навео градњу водоводног система за повратничке породице. Предвиђено је снабдевање кућа водом из бунара, чији ће доток до славина омогућавати пумпе које функционишу уз помоћ електричне енергије. Имајући у виду свакодневне вишечасовне рестрикције електричне енергије на Косову, повратничким породицама ће бити онемогућено снабдевање водом у периоду рестрикције.

ИДИ ИНФОРМИШИ ЗА ПОТКАЉАЈУ

Званичник Канцеларије за заједнице, **Ricardo Rodriguez**, обавестио је учеснике ОРГ да ће се, у новембру месецу, одржати састанак са повратницима који своју имовину имају у насељу Поткаљаја. Састанци ће се одржати у Београду и Нишу. Циљ овог сусрета је упознавање потенцијалних повратника о почетку реконструкције овог дела Призрена. Предвиђени информативни су-

Поткаљаја - октобар 2005. године

срети ће се реализовати уз помоћ удружења "Свети Спас"

На састанку је упућен апел за усплење повратника који од маја месеца живе у Призрену и њихов даљи опстанак зависи од могућности за самоодрживост.

Злајко Маврић

МИРНА НИКОЛИЋ ЧЛАН ОПШТИНСКЕ РАДНЕ ГРУПЕ НОВО БРДО

НА УСЛУЗИ И РАСЕЉЕНИМ И ПОВРАТНИЦИМА

На Косову и Метохији, у седамнаест општина делују Општинске радне групе за повратак, које се, како им само име каже, баве питањима повратка расељених на нивоу локалних заједница. Већина ОРГ своје састанке одржава редовно и њихов утицај приликом одлучивања о повратку расељених лица је доста велики. Неке ОРГ то чине ређе, чиме је и њихово значење у наведеном процесу мање. Ове констатације могле су се чути од учесника ОРГ на недавно одржаном семинару на Брезовици, који се бавио баш учешћем расељених лица на овим форумима. Без жеље да оцењујемо рад ових органа покушаћемо да кроз изношење утисака самих учесника, који у име расељених лица из Србије и Црне Горе одлазе у своје општине, сазнамо шта се заправо догађа у срединама у којима се они најмање једном месечно налазе.

Мирна Николић, на једном од честих путовања

Овога пута представимо вам **Мирну Николић**, учесницу ОРГ Ново Брдо. Она врло активно учествује у активностима које се проводе у процесу повратка расељених у овој општини. Упркос здравственим проблемима Мирна сваког месеца путује у родни крај. Задовољна је, каже, јер је недавно усвојен Концепт папир за повратак у села Извор, Прековце и Бостане.

"Иако се већ доста дуго "налази у причи" око организованог повратка, за село Клобукар тек сада се најављују неки конкретнији потези. Можда је и ова солуција боља него у Јасеновику, селу у овој општини где бележимо само ретке случајеве спонтаног повратка", прича Мирна Николић.

Као што смо у овом Билтену често помињали, Концепт папир је документ који се усваја на Општинској радној групи, као претходни документ на основу кога се траже донатори за изградњу кућа. За наведена села Бостане, Извор и Прековце Концепт папир је усвојен на основу предлога општине Ново Брдо и **Горана Максимовића**, општинског службеника за повратак. Он се састоји из више сегмената.

"Село Извор са десет махала у коме живи 90 домаћинстава има 63 повратника. У селу Прековце има 37

регистрованих повратника, док у селу Бостане које има пет махала тренутно живи 60 домаћинстава, од којих је регистровано 25 повратника. Мендалан махала је сасвим расељена и очекује се комплетан повратак свих домаћинстава. За изградњу и реконструкцију 21 куће (III, IV и V категорије) према предложеном Концепт папиру потребна су средства у износу од 243 хиљаде евра" прича Николићева и наставља:

"Додатна средства потребна су за реновирање пута у засеок Маленовце (Прековце), Мирковце (Извор) и Менделан, засеок Бостана. Започета је и реконструкција далеководне мреже у дужини од осам километара, за шта су, посебним делом Концепт папира, образложене потребе и нужна средства. Док расељени који желе да се врате у своје домове стрпљиво чекају да крене изградња кућа, представници локалне власти чекају да се нађе донатор за све активности усвојене Концепт папиром. Овим документом су предвиђени и пројекти усавршавања младих људи, заштита животне средине, као и едукација из области пољопривредне производње", образлаже овај документ Николићева.

Мирна Николић и даље редовно одлази на Општинске радне групе, помаже комшијама у прикупљању документације, мештанима Бостана доставља штампу и лекове и настоји да се о проблемима и потребама расељених лица, али и оних који тренутно живе у општини Ново Брдо, што даље чује.

Рагмила Вуличевић

БРОШУРА О ПОВРАТКУ

"Срећна породица", удружење расељених лица са Косова и Метохије са седиштем у Нишу, у сарадњи с невладином организацијом "Форум" из Приштине, а уз финансијску подршку Британске канцеларије у Приштини, издала је приручник под називом "Брошура о повратку". Ова брошура конципирана је као збир истинитих прича о расељенима који су се вратили на Космет преносећи о томе лична искуства и дајући своје мишљење о овом процесу. "Ова брошура нема сврху да расељена лица убеди или присили да се врате, већ да их охрабри да сами процене ситуацију на Косову и према томе направе сопствени избор, да ли ће се вратити или не", каже у уводу ове брошуре **Марк Дикинсон**, шеф Британске канцеларије у Приштини.

Inter-ethnic dialogue in Rudnik

Ин тхе организатион оф тхе асоциатион "Завицај за повратак" фром Крагујевац анд итс партнер организатион ЦБМ фром Косовска Митровица, 27 ИДПС виситед тхеир биртхвиллаге Рудник ин Србица дуринг "го анд сее" аттенданце ат тхе енд оф ласт моунтх. Ат тхе сцхоол буилдинг, 35 цитизенс оф Албаниан националитѝ њелцомед тхеир рецент неигхбоурс. Дуринг тхат оццасион, Рамадан Гаси, муниципалитѝ пресидент ин Србица, инвитед алл ИДПС то ретурн то тхеир хомес анд ас хе саид "ливе ин пеаце њитх Албаниан неигхбоурс". Ат тхе инициативе оф тхе организатионал репрезентативе оф тхис меетинг оф ЦБМ, "Завицај за Повратак" анд Мурат Даути, тхе лидер оф локал Албанианс, тхе декларатион, ин њихѝ њас ан аппеал фор ИДПС то ретурн то тхеир хомес ас броугхт. Тхе интернационал организатионс њере рељеустед то пай море аттентион то тхис араа девелопиѝ тхе декларатион њас сигнед бѝ ИДПС анд пресент цитизенс оф Рудник, ас њелл бѝ муниципалитѝ репрезентативес оф Србица, УНМИК, ЦБМ анд "Завицај за повратак".

Houses Reconstruction in Donja Srbica

Ат тхе меетинг оф тхе муниципалитѝ њорк груп фром Призрен, њихѝ њас хелд ат тхе енд оф Октобер, тхе Цонцепт папер фор ретурнинг то Донја Србица виллаге њас аццептед. Фром 21 фамилиес њихѝ ецпрессед тхе њисх фор ретурнинг, тхе донорс аппровед тхе фондс фор реконструцтион оф 13 хоусехолдс. Ат тхе саме тиме њитх тхе реконструцтион оф тхосе хоусес, фоур хоусес фор тхе мост социалѝ јеопардизед Албаниа фамилиес фром тхис виллаге њилл бе буилт. Ат тхис момент, 87 Албаниан фамилиес анд 7 фамилиес оф РАЕ ливе ин Донја Србица.

The adopted Concept paper for Dobri Dub, Nakarade,...

Тхе асоциатион "Бозур" ин цооператион њитх Греек хуманитариан организатион "Еуропеан Перспективе" анд локал НГО организатион "Глас Косова и Метохије" фром Крусевац маде тхе Цонцепт папер фор ИДПС ретурн то Добри Дуб анд Накараде виллагес ин Косово Полје муниципалитѝ. Тхис документ, резултед фром тхе цитизенс оф тхесе виллагес анд тхеир интерес ин ретурн, њас унани моусли адоптед ат тхе МНБГ ин тхе миддле оф ласт моунтх, анд ин њихѝ ас антиципатед тхе ретурн оф 59 фамилиес. Тхе Лидер оф тхис пројект њилл бе "Еуропеан Перспективе", њхиле тхе асоциатионс "Бозур" анд "Глас Косова и Метохије" њилл хаве то дорѝвал ретурнинг ресеарч. Тхесе тѝо локал организатионс њилл до тхе цоордиатион оф тхе ацтивитиес ацросс тхе боундариѝ тхе легал хелп то тхе ретурнеес анд таке тхе парт ин пхѝсицал ретурн оф ИДПС то тхосе тѝо виллагес.

... and Drenovac

Монтхли еффорте он тхе препаратион фор ИДПС ретурн то Дреновац ин Клина продуцтивели ендед њитх тхе адоптион оф тхе Цонцепт папер фор ретурнинг то тхис виллаге. Тхе њхиле инфраструктуре фор буилдинг оф 31 ретурнее хоусес анд 5 хоусес фор рецептинг Албаниан цоммунитѝ њас форесеен њитх тхис пројект. Афтер тхе адоптион оф тхис документ, тхе пројектс партиципантс облигатионс њере маинтаинед ат тхис меетинг, ас њелл тхе фулфилмент оф тхе пројект деадлиѝ. Тхе ретурнее официал њас тхе цхаирман ат тхе меетинг, ин њихѝ тхе репрезентативес оф тхе интернационал организатионс, тхе муниципалитѝ струцтурес анд тхе асоциатион Урбз тоок парт.

Go and inform about Potkaljaja

Рицардо Родригуес, тхе официал оф ОЦРМ ин Призрен, ат тхе МНБГ декларед тхат тхе меетингс њитх ретурнеес, њхиле хаве тхе проперти ин Призрен сеттлемент Поткалјаја, њилл бе хелд ин Новембер. Тхе гоал оф тхесе меетингс, њихѝ њилл бе, мост пробаблѝ, организед ин Нис анд Белграде, ис тхе информинг оф тхе потенциал ретурнеес абуот тхе реконструцтион бегиннинг ин тхис парт о Призрен. Тхе антиципатед информатион меетингс њилл бе хелд бѝ тхе суппорт оф тхе ИДП асоциатион "Свети Спас" фром Белграде.

The Return Booklet

Тхе асоциатион оф ИДПС фром Косово анд Метохија "Срећна породица" њитх итс сеат ин фром Нис, ин тхе цооператион њитх Албаниан организатион "Форум" фром Пристина анд њитх тхе финансиал суппорт оф тхе Бритисх официе ин Призрен, публисхед тхе боок цаллед "Тхе Ретурн Бооклет". Тхис бооклет ис креатед ас тхе суммарѝ оф тхе труе сториес толд бѝ тхе пеопле њхиле ретурнед то Косово анд Метохија, цонвейинг тхеир персонал ецперѝенцес анд опинионс абуот тхе ретурн. Тхе пурпосе оф тхис бооклет ис нот то персуад ор форце ИДПС то ретурн, бут то цоураге тхем то естимате тхе ситуатион он Косово анд Метохија фор тхемселвес анд ацкординг то тхат маке тхеир онѝ цхоице њхетхер то ретурн ор нот", саѝс ин тхе Бооклет интродуцтион Марк Дикинсон, тхе хеад оф тхр Брит официе ин Пристина.

No return nor funds

Килиан Клеинсцхмидт, тхе директор УНМИК Оффицие оф Ретурнс анд Цоммуниатионс ин Пристина, ат тхе Белграде пресс цонференце ин Октобер, онце агаин репеатед тхат тхе ецпецтед ИДПС ретурн хас нот хаппенед ѝет. Мр Клеинсцхмидт алсо саид тхат тхе фондс аре смаллер анд ин тхат њаѝ тхе POSSIBILITYES то меет манѝ апликатионс фор реконструцтионс анд ретурн сустанабилити аре смаллер, тоо.

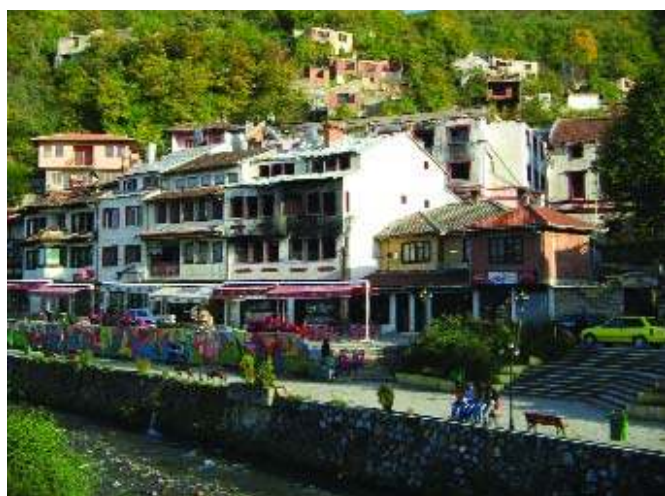
ИЗ РАДА ЧЛАНИЦА УНИЈЕ

*Рудник - међуеџнички дијалог, септџембар 2005. године
Rudnik - inter-ethnic dialogue, September, 2005.*

*Рудник - сусрећ дојучерашњих комшија, септџембар 2005.
Rudnik - the meeting with recent neighbours, September, 2005.*

*Призрен - Поткаљаја, октџобар 2005. године
Prizren - Potkaljaја, October, 2005.*

*Призрен - град, октџобар 2005. године
Prizren - the city, October, 2005.*

*Килијан Клајншмић са сарадницима у Београду на
коференцији за шџиамџу, октџобар 2005. године
Kilian Kleinschmidt with the assistants at the
Press Conference in Belgrade, October, 2005.*

*Пришџина - октџобар, 2005. године
Pristina - October, 2005.*

АКТИВНОСТИ УНИЈЕ - САВЕЗА ИРЛ СА КОСОВА И МЕТОХИЈЕ

КООРДИНАЦИЈА СА ДРУГИМ ОРГАНИЗАЦИЈАМА

Редовна активност Уније, њених чланица и других међународних и локалних невладиних организација су и месечни информативни и консултативни састанци који се уз посредовање UNHCR-а -а одржавају у просторијама ове међународне организације у Београду и Краљеву. На састанке се позивају и представници Координационог центра.

Састанак у UNHCR-у, Београд, октобар 2005. године

На овом скупу се износе планови и предлози за појединачне и заједничке активности невладиних организација у предстојећем периоду, првенствено у наредном месецу, како би на следећем састанку резултати могли бити мерљиви.

Тако је, октобра месеца, једна од тема интересовања овог скупа била информација и резултати са семинара одржаног на Брезовици, у организацији Данског савета за избеглице (DRC-а). Друга тема, којом су се бавили је, информација о презентацији резултата активности мреже

CRS (Католичке службе помоћи) и партнери, о обављеном истраживању "Економска одрживост из перспективе интерно расељених лица". Планирано је да, у новембру месецу, једна од тема буде активност невладиних организација на пружању правне помоћи расељеним лицима, потребе расељених и могућност помоћи.

Злајко Маврић

НИ ПОВРАТКА НИ СРЕДСТАВА

Килијан Клајншмит, в.д. директора UNMIK канцеларије за повратак, са седиштем у Приштини, на редовној конференцији за штампу, одржаној у октобру месецу у Београду, на којој су поред новинара присуствовали представници чланица Уније, још једном је поновио да се планирани масовнији повратак расељених још увек није десио. Он је, такође, констатовао да је средстава све мање, а самим тим се смањује и могућност да се одговори захтевима за реконструкцију кућа и одрживост повратника.

Питања представника локалних невладиних организација била су усмерена на изналажење начина за успешније међуетничке дијалоге и утицај међународних чинилаца на политичке партије на Косову да се заузму за повратак расељених. Посебно су се осврнули на нови документ **Стратешки оквир за повратак на Косово**, којим надлежности око повратка, реализације Концепт папира и реконструкције прелазе под надзор локалних органа власти. Расељени су изразили бојазан због тога, јер, како кажу, нису задовољни досадашњим напорима локалних власти на реализацији процеса повратка.

З.М.

Оснивачи и чланице Уније

Божур - Смедеревска Паланка,
Првог српског устанка 109, тел. 026/ 313-893
e-mail: bozur@verat.net

Глас Косова и Метохије- Београд
Македонска 25
тел.: 011/ 3373-841
e-mail: gkim@eunet.yu
www.glaskim.co.yu

Завичај за Повраћац- Крагујевац
Карађорђева 17
тел. 034/ 333-219
e-mail: zavicpo@infosky.net

Јуџ - Краљево, Цара Душана 27/39
тел. 036/323-220
факс. 036/320-430
моб. 064/612-79-66
e-mail: agrkovic@yahoo.com

Свети Спас- Београд
Балканска 25 и Македонска 25
тел.011/ 686-161 011/ 3373-834
e-mail: svetspas@eunet.yu
www.svetispas.org

Срећна породица- Ниш,
Душанов Базар, купола, локал 223
тел. 018/ 547-184
e-mail: vulicevic@bankerinter.net

Унија - Београд, извршна канцеларија
Трг Николе Пашића 9/7
тел: 011/3398-705
e-mail: unijakm@eunet.yu
www.unijairl.org

Унија - Канцеларија у Звечану
Бубе Михајловић бб
тел: 028/665-150
e-mail: unija.zvecan@sezampro.yu